

Ο ΠΡΟΠΕΡΤΙΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΗΤΑΣ

Η πραγμάτευση της θεματικής μας* θα περιοριστεί στο περιεχόμενο των ελεγείων του ίδιου του Προπερτίου. Υλικό για την προσέγγιση του θέματός μας αποτελούν οι ελεγείες 2.1, 2.34, 3.1, 3.3, 3.9, 4.1 και 4.6, στις οποίες μνημονεύονται οι δύο ποιητές. Γίνεται σαφές ότι η επιλογή του υλικού μας αυτού γίνεται για να έχουμε στερεότερη βάση για την προσέγγιση της θεματικής μας. Το θέμα μας με τα στοιχεία των δεδομένων από το κείμενο χωρίζουμε σε:

- A. Περιεχόμενο των ελεγείων
 - B. Θεματική προσέγγιση και τυχόν παρατηρήσεις
 - Γ. Ανακεφαλαίωση.
- Προσεγγίζουμε τώρα το περιεχόμενο των ελεγείων.

A. Περιεχόμενο των ελεγείων.

a. Ελεγεία 2.1

Ο Προπέρτιος στην ελεγεία αυτή δικαιολογεί ή καλύτερα αιτιολογεί το γεγονός ότι τα ποιήματά του κατακλύζονται από το ερωτικό αίσθημα: δεν τραγουδάει ο Απόλλων ή η Καλλιόπη, αλλά η Κυνθία του υπαγορεύει το ποιητικό του έργο. Κάθε εκδήλωση της καθημερινότητάς της μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για τη σύνθεση ολόκληρου ποιήματος ή και βιβλίου.

Αν επρόκειτο να υμνήσει πολέμους, θα υμνούσε τα κατορθώματα του Καίσαρα, αλλά για κάτι τέτοιο θα έπρεπε να έχει βροντερή φωνή και τέτοιο σθένος που δεν θα είχε ούτε ο Καλλίμαχος. Οι αρρενωποί στίχοι δεν ταιριάζουν στον Προπέρτιο. Ο καθένας μιλάει γι' αυτό που τον απασχολεί. Κι ο Προπέρτιος θα μιλάει για μάχες του έρωτα. Είναι τιμή να πεθάνεις για τον έρωτα και τιμή

* Το θέμα της μελέτης αυτής μου δόθηκε και αναπτύχθηκε στη βάση του σεμινάριο της καθηγήτριας κ. Ελένης Καραμαλέγκου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

να του είσαι πιστός. Εύχεται να είναι πιστός στην Κυνθία, η οποία επιθυμεί το ίδιο και ψέγει την Ελένη. Κανένα μαγικό φίλτρο, ποτό ή ξόρκι δεν θα μπορέσει να αλλάξει τον έρωτά του και μόνο ο έρωτας από όλες τις αρρώστιες επιθυμεί τον πόνο του, δεν αγαπά τον θεραπευτή του. Ο έρωτάς του για την Κυνθία δεν μπορεί να γιαντρευτεί και όποιος θα κατάφερνε αυτό θα μπορούσε να κατορθώσει όλα τα αδύνατα. Γι' αυτό, όταν η μοίρα ζητήσει τη ζωή του, ο ποιητής λέει στον Μαικήνα περνώντας αυτός από το μνήμα του να πει ότι «μια σκληρή κοπέλα υπήρξε για τον δύστυχο μοιραία».

β. Ελεγεία 2.34

Ο Προπέρτιος στο ποίημα 2.34 αναφέρεται στον έρωτα και στις αμφιβολίες γι' αυτόν, πως είναι άστατος και ότι δεν πρέπει να εμπιστεύεται κανείς κανένα ούτε και να υμνεί τη γυναίκα που έχει ερωτευθεί και γενικά αναφέρεται στα αρνητικά κυρίως αλλά και στα θετικά του έρωτα. Περιγράφει τους κινδύνους που συνεπάγεται ο έρωτας (ρυπαίνει τους συγγενικούς δεσμούς, διαλύει τη φιλία, σπέρνει έχθρα και καχυποψία). Από την άλλη είναι ένθεος, εμπνέει, προκαλεί ευεξία, ευτυχία, δίνει τρόπο να αισθανθείς το φυσικό περιβάλλον, να τραγουδήσεις, είναι εκείνος που σε εμπνέει για κάθε δημιουργία.

Απευθυνόμενος προς τον φίλο του Λυγκέα που ερωτεύτηκε την Κυνθία, τον προτρέπει να διοχετεύσει την ορμή του έρωτά του στην ποίηση, όχι όπως ο Αισχύλος, αλλά όπως ο Φιλητάς, ο Καλλίμαχος και ακόμα ο ίδιος ο Προπέρτιος, που χάρη στην τέχνη του συμμετέχει σε συμπόσια, όπου βρίσκονται ωραίες κοπέλες. Τις μάχες και τα κατορθώματα υμνεί ο Βιργίλιος, ο οποίος όμως ψάλλει και τον έρωτα του Τίτυρου και του Κορυδώνος και ασχολείται και με τη διδακτική ποίηση, όπως ο Ησίοδος. Όμως και του Προπερτίου η ποίηση είναι εμπνευσμένη και ένθεη, ακόμα κι αν δεν φτάνει στο ύψος της επικής, Ο Βάρρων έγραψε το επικό ποίημα *Argonautae*, αλλά και ελεγείες στις οποίες υμνεί την Λευκαδία του, ο Κάλβος υμνεί την Κοϊντιλία, ο Γάλλος τη Λυκωρίδα και τέλος ο Προπέρτιος την Κυνθία, της οποίας θα μείνει αιώνια η δόξα, αν ο ίδιος ταξινομηθεί στους μεγάλους ποιητές.

γ. Ελεγεία 3.1

Ο Προπέρτιος στο ποίημα 3.1 μιλάει για την ποίηση και τη δόξα και φήμη που θα του χαρίσει. Επικαλείται τους *manes* του Καλλιμάχου και του Φιλητά και ζητεί να αντλήσει από τις πηγές τους. Άλλοι ας γράφουν και χρονικά ή για τον πόλεμο. Ο Προπέρτιος επιδίδεται στον αβρό στίχο, τον λαξευμένο με επι-

μέλεια, που θα του δώσει, εφόσον στον δρόμο τούτο είναι πρώτος, τη φήμη που κέρδισε από διαφορετική οδό ο Όμηρος.

δ. Ελεγεία 3.9

Στην ελεγεία 3.9 απευθύνεται προς τον φίλο και προστάτη του Μαικήνα. Υπερασπίζεται την τέχνη του λέγοντας ότι η φήμη αναβλύζει από πολλές πηγές και δεν είναι ανάγκη να μιλάει για τον πόλεμο, αφού και ο ίδιος ο Μαικήνας, ενώ θα μπορούσε χάρη στην εμπιστοσύνη του Καίσαρα να θριαμβεύει στα στρατιωτικά, προτιμά τον ήσυχο και ειρηνικό δρόμο των γραμμάτων.

Έτσι και του Προπερτίου το πλοίο δεν είναι για τη θάλασσα αλλά για μικρούς ποταμούς. Θέλει να μοιάσει στον Δωριέα ποιητή, τον Φιλητά, και στον Καλλίμαχο. Με οδηγό τον Μαικήνα θα μπορέσει ο Προπέρτιος να κατακτήσει τη δόξα, η οποία και πάλι θα είναι του Μαικήνα, όπως αναφέρει ο Προπέρτιος στον τελευταίο στίχο της ελεγείας «quod ferar in partis fuisse tuas», «αφού θα αναφέρεται ότι ήμουν στην ομάδα σου».

ε. Ελεγεία 4.1

Στην ελεγεία 4.1 ο Προπέρτιος μιλάει για τη Ρώμη, για το πώς ήταν η Ρώμη τα πρώτα χρόνια μετά την ίδρυσή της σε αντιδιαστολή με τη Ρώμη της εποχής του. Δηλώνει την πρόθεσή του να υμνήσει την πατρίδα του, ακόμα κι αν η φωνή του είναι αδύναμη. Γι' αυτόν αρχούν τα φύλλα του κισσού και το να τιμήσει τα έργα του η Umbria, η πατρίδα του Ρωμαίου Καλλιμάχου.

Στο σημείο αυτό παρεμβαίνει ο μάντης Horus, ο οποίος, αφού συστήνεται, προλέγει το μέλλον του Προπερτίου: τη μετάβασή του στη Ρώμη, τον θάνατο του πατέρα του, τη δήμευση της περιουσίας του, την επίδοσή του στην ερωτική ελεγεία και τη φήμη που αυτή θα του χαρίσει. Όμως, για να χαρεί όσα θα αποκτήσει, χρειάζεται και ο έρωτας μιας γυναίκας, που θα δίνει νόημα στο καθετί και θα ορίζει τα πάντα.

ς. Ελεγεία 4.6

Η ελεγεία 4.6 αναφέρεται στον ναό του Απόλλωνα στον Παλατίνο λόφο. Ο Προπέρτιος ζητεί να συναγωνιστεί τον Φιλητά και τον Καλλίμαχο. Επικαλείται τη μούσα Καλλιόπη να τον βοηθήσει στο έργο του, επειδή το περιεχόμενο της ελεγείας είναι ιστορικό-λατρευτικό και συνδεδεμένο με συμβολικές παραστάσεις.

Ακολουθεί περιγραφή της μάχης στο Άκτιο, που διανθίζεται από την επιφάνεια του Απόλλωνος, όχι του ειρηνικού με τη λύρα αλλά του πολεμικού με τη φαρέτρα.

Ο ποιητής υμνεί τον Καίσαρα (όπως και στην ελεγεία 2.1) και στιγματίζει τον Αντώνιο, ο οποίος ήγετο και εφέρετο από μια γυναίκα. Ο ίδιος ο Απόλλων, αφού εξασφάλισε τη νίκη στον Καίσαρα, ξαναζητεί την κιθάρα για να τραγουδήσει τις νίκες της Ρώμης και την αποκατάσταση των συμβόλων του Ρώμου.

Ερχόμαστε στο δεύτερο κεφάλαιο.

B. Θεματική προσέγγιση και τυχόν παρατηρήσεις

Το κεφάλαιο αυτό χωρίζουμε στα εξής μέρη:

1. Οι εκ του έρωτος δημιουργίες-αρετές
2. Είδος ποιητικό, πολιτισμικές συνθέσεις του και Έρωσ
3. Ποίηση-πολιτισμός (Ιστορία-μυθολογία-θρησκεία-λατρεία, κοινωνία, υλικός πολιτισμός και κοινωνικές εκφάνσεις).

I. Οι εκ του έρωτος δημιουργίες-αρετές

2.34 Στην ελεγεία 2.34 ο κύριος άξονας της θεματικής νομίζουμε ότι είναι ο έρωτας. Τα αναφερόμενα για τον έρωτα¹ φαίνονται να χωρίζονται σε δύο μέρη. Στο πρώτο εμπεριέχονται οι επιπλοκές που αναδύονται από το ένστικτο, που είναι ανάμικτο με αισθήματα που φθάνουν μέχρι σφοδρού πάθους, και το δεύτερο νομίζουμε ότι περιέχει τη διάσταση της δημιουργίας.

Θα μπορούσε να παρατηρηθεί ότι η αναφορά² του ποιητή στη θεματική αυτή συνδέεται με ένα κοινωνικό και πολιτισμικό υπόβαθρο που αναγνωρίζεται μέσα από μυθολογικά και φιλοσοφικά στοιχεία. Το κοινωνικό στοιχείο πρέπει να έχει προέλθει κυρίως από την εμπειρία της ζωής του και τον ευρύτερο πολιτισμικό κοινωνικό κώδικα που λειτουργεί σε όλες τις κοινωνικές ομάδες.

Από τα γραφόμενά του φαίνονται να αναδεικνύονται οι αξιακοί κώδικες της εποχής του, κώδικες που διανύουν σε γενικές γραμμές την ίδια ευθεία μέχρι σήμερα, όπως μπορεί κανείς να παρατηρήσει στις κοινωνίες: ο αφροδισιακός έρωτας μπορεί να επιφέρει διχόνοια, έχθρα, διαλύει φιλίες, ζημιώνει την φιλοξενία, οδηγεί ακόμη και στην αιμομειξία και στον φόνο. Ο ημερήσιος τύπος κάθε εποχής αναφέρει πολλά παραδείγματα.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να παρατηρηθεί ότι και το αρνητικό και το θετικό

1. M. Janan, *The Politics of Desire*, Berkeley-Los Angeles-London 2001, 102 κ.ε.

2. G. Lee και O. Lyne (επιμ.), Propertius, *The Poems*, Oxford 1996, xvii κ.ε., 161.

μέρος του έρωτα³ που περιέχεται στην ελεγεία του Προπερτίου φαίνεται να είναι αποτέλεσμα κοινωνικών δεδομένων και καταστάσεων· η σύνδεση αυτή φαίνεται να λειτουργεί κατά κανόνα στις πλημμελώς δομημένες κοινωνίες και στα κατά περέκκληση κοινωνικά άτομα⁴, που ο Προπέρτιος καταγράφει, νομίζουμε, για να διδάξει. Είναι ένας τρόπος προσεγγίσεως προβλημάτων που υπήρχαν στη συγκεκριμένη κοινωνία της Ρώμης. Ο Προπέρτιος έτσι χωρίς τον γνώριμο διδακτικό τύπο εύρισκε τον τρόπο για να περάσει τα μηνύματά του.

Στο σημαντικό αυτό μήνυμα και στη διοχέτευση των παραινήσεων προς τον φίλο του ποιητή και φιλόσοφο Λυγκέα, που πρέπει να είναι δημιούργημά του, ο Προπέρτιος είναι ο πρωταγωνιστής ως προς τον ρόλο που του ανατίθεται, της θεματικής των δημιουργικών πράξεων του έρωτα. Είναι γνωστές οι δημιουργίες του έρωτα στη θετική του πλευρά, γι' αυτό και μνημόνευσε. Έχει δημιουργήσει φιλοσοφικές σκέψεις και έννοιες, ολόκληρη φιλοσοφία⁵. Έχει συμβάλει στη δημιουργία υψηλής τέχνης, στη γλυπτική, ζωγραφική, ποίηση κ.α.

Το όλο θεματικό δημιουργικό άνοιγμα του έρωτα χρησιμοποιεί ο Προπέρτιος με σκοπό να διατυπώσει τα θετικά σημεία του έρωτα και να βρεί κρίχο σύνδεσης της δικής του ποιητικής σκέψης, που φασματοσκοπείται, θα μπορούσαμε να πούμε, ως αίτιο και αιτιατό. Ως γνώστης βαθύς της μυθολογίας και μάλλον και της φιλοσοφίας ήθελε να ακουμπήσει τη δική του σύνδεση με την ποίηση και το είδος της ποιήσεως. Και εδώ φαίνεται να θέλει χέρι ισχυρό να κρατήσει τη σύνδεση αυτή, που βρίσκει με την αναφορά του στον Φιλητά και τον Καλλιμάχο. Μάλιστα, ενώ θέλει, ως φαίνεται, να αναδειχθεί με τα γραφόμενά του το ότι γνωρίζει την προσέγγιση και άλλων λογοτεχνικών ειδών, με την εισαγωγή των δυο ονομάτων θέλει να κάνει σαφές ότι αυτός ακολουθεί και καταλογογραφείται στη σχολή του Καλλιμάχου και του Φιλητά⁶, στο *otium* και τους νεοτερικούς ποιητές. Φυσικά, αν κανείς αναλύσει τα στοιχεία τα οποία καταγράφει, αρθρώνει πολιτισμικούς, κοινωνικούς και συγγενειακούς πυρήνες, όπως είναι του Ερεχθέα που έχει σχέση με τη γενιά, το γένος, τη πατρίδα, του Αινεία ή τη λατρεία των προγόνων⁷, που μεγαλούρησαν στους πολέμους κλπ.

3. Th. D. Papangelis, *Propertius*, Cambridge-New York 1987, 55.

4. Βλ. ενδεικτικά Β. Φύλα, *Κοινωνιολογία του Πολιτισμού*, τ. 1, *Βασικές οριοθετήσεις και κατευθύνσεις*, Αθήνα 2002, 438 κ.ε.

5. Βλ. ενδεικτικά R. E. Wagoner, *The Meanings of Love: An Introduction to Philosophy of Love*, Westport 1997, 22 κ.ε.

6. H. P. Stahl, *Propertius*, Berkley - Los Angeles 1985, 57, P. Pinotti, "Propert. IV 9: Allessandrinoismo e arte allusiva", *Giornale Italiano di Filologia* 29 (1977), 50-71, εδw 65.

7. E. Samter, *Familienfeste der Griechen und Roemer*, Berlin 1901, 22 κ.ε., id., *Geburt, Hochzeit und Tod. Beitrage zur vergleichenden Volkskunde*, Leipzig - Berlin 1911, 36 κ.ε. κλπ. Γνωστή είναι η χθόνια λατρεία με τη σημασία της καλής παραγωγής της γης

Με δυναμικότητα προσεγγίζοντας τη θετική πλευρά του έρωτα και τον τρόπο σύνδεσης με τον Καλλιμάχο⁸ και τον Φιλητά και αφού αναφέρεται στον Βάρωνα, τον Κάτουλλο κλπ. ο Προπέρτιος ακουμπά έτσι αυτό το είδος της ποίησης και είναι ευτυχής. Έχουμε δηλαδή μέσα σε αυτόν τον εσμό στοιχείων κατά έναν τρόπο μια διαδικασία που θα παρουσιάσει την κοινωνική μεταβολή με τους εμφυλίους αλλά με τρόπο έμμεσο και συγχρόνως δυναμικό, αφήνοντας να διαφανούν οι γνώσεις του ποιητή.

Θέλει να τονίσει ο Προπέρτιος με την αναφορά αυτή ότι η ποίηση αυτή με την έμπνευση μέσω του έρωτα τον κατατάσσει στη σχολή Φιλητά-Καλλιμάχου και επομένως θα μπορούσαμε να πούμε με άλλα λόγια ότι η ποίησή του είναι δοκιμασμένα και καθιερωμένα σημαντική.

2. Είδος ποιητικό, πολιτισμικές συνθέσεις του και Έρωσ

3.1 Στην ελεγεία 3.1 βλέπουμε ότι όλα τα πολιτισμικά στοιχεία σφιχτοδέονται σε μια οργανωμένη σφαιρική, θα μπορούσαμε να πούμε, αντιμετώπιση και ένταξη του Προπερτίου στη χορεία των ποιητών. Προσπαθεί να επικαλεστεί και να καταγράψει, θα λέγαμε, ότι διαθέτει τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία που του επιτρέπουν την ένταξη αυτή. Έτσι επικαλείται την ψυχή (*manes*) του Καλλιμάχου και του Φιλητά. Η ψυχή, ο ίσκιος-ψυχή τίθεται με τη σημασία του αρωγού. Αποτελούσε σχεδόν ταυτόσημο με τη θεική βοήθεια ή τιμωρία. Καταγράφονται φασματική διάσταση της λατρείας των προγόνων και έθιμα γνωστά από την αρχαιότητα⁹.

Ο ποιητής ικετεύει για την είσοδό του στα ιερά άλση, για να έχει την αμεσότητα με την καθαρή πηγή¹⁰, ουσιαστικά με τον ενδαιωμένο δαίμονα, την απευθείας είσοδό του στην καθαριτική προσέγγιση και τον εξαγνισμό. Με αυτή

και της λατρείας των προγόνων. βλ. H. Usener, "Milch und Honig", *Rheinisches Museum fuer Philologie*, 57 (1902), 177-195, εδw 182, M. Schuster, "Mel", *Realencyclopaedie der classischen Altertumswissenschaft*, τ. 15, στ. 364-384, εδw 379 κ.ε., J. G. Frazer, *Totemism and Exogamy*, London 1920, τ. 2, 242, 315, 415, 428, 434 κ.α.

8. J. K. King, "Propertius 2.1-12: His Callimachean Second Libellus", *Wuerzbuerger Jahrbuecher fuer Altertumswissenschaft*, N.F. 6b (1980), 61-84, εδw 73.

9. Πλάτ. *Εὐθύδ.* 302d, 'Αριστοφ. *ἀπόσπ.* 488, 12 κ.ε. (ed. F. W. Hall και W. M. Geldart, 1902), Cic. *De leg.* 2.63. Πρβλ. W. F. Otto, *Die Manen oder von den Urformen des Totenglaubens*, Berlin 1923, 11-67, S. Reinach, *L'origine des prières pour les morts; Cultes mythes et religions*, τ. 1, Paris 1952, 312 κ.ε., 316 κ.α.

10. Γνωστή είναι η ύπαρξη του στοιχείου της πηγής, Vitr. 8.3.22, Θεόκρ. 22.37 κ.ε., 22.62 κ.ε., 22.131 κ.ε. βλ. και E. Nore, *Traditions populaires comparées*, Paris 1967, 63 κ.ε.

θα μπορούσε να είναι ο ιερέας, ο μυούμενος και μυητής, αυτός που μεταφέρει τη μύηση στην Ιταλία, ο πρώτος στην Ιταλία. Ο καθαρισμός και ο εξαγνισμός έχει μεγάλη διάδοση και διανύει την ίδια τροχιά από παλιά μέχρι σήμερα. Κατέχουν δε αυτές οι πεποιθήσεις όλες τις κοινωνικές στρωματώσεις κι όλες τις γεωγραφικές χώρες και γι' αυτό και έχει δημιουργηθεί ολόκληρος κόσμος λατρευτικών και τελετουργικών πράξεων.

Έτσι ο Προπέρτιος επιθυμεί να εισέλθει μέσα στα άδυστα και να του πουν με ποιο πόδι πρέπει να πρωτομπεί γνωρίζοντας ότι πρέπει να μπει με το δεξί για να πετύχει. Εδώ δίνεται μια δέσμη εννοιών που τοποθετείται και αναφέρεται στο άνοιγμα, ένα άνοιγμα στις σχέσεις των ανθρώπων και των υπερφυσικών δυνάμεων. Καταγράφεται η έννοια της εισόδου σε κάτι που σηματοδοτεί τις καταστάσεις ζωής. Έχουμε την έννοια της αλλαγής κατάστασης, την είσοδο σε μια νέα κατάσταση και την αποδοχή από τις θεότητες. Πρόκειται για λατρευτικές πράξεις εισαγωγής. Σηματοδοτείται η είσοδος από τελετουργίες που τελούνται πραγματικά ή εικονικά και κατατάσσονται στις μυητικές πράξεις και τελετουργίες. Ο εσμός πράξεων που συνοδεύει την είσοδο απαιτεί το βήμα ή το πέρασμα καλύτερα με το δεξί πόδι (διαβατήρια έθιμα)¹¹. Το δεξί τίθεται για να πάνε δεξιά τα πράγματα κατά τις κυκλούμενες πεποιθήσεις.

Το νερό περικλείει πυρήνα εννοιών, που προέρχονται από τη δύναμή του δίνει ζωή, καθαρίζει, γονιμοποιεί, ζωογονεί, τα πάντα συνδέονται με αυτό. Παρουσιάζεται δέσμη εννοιών που συνδέεται με τον Απόλλωνα με τη λύρα του, όχι ένοπλο. Ο ποιητής αναφέρεται στη Μούσα που θα οδηγήσει στο θρίαμβο, στη φήμη, με άλλα λόγια ζητάει τον δρόμο, την πορεία που θα του δώσει την αίγλη που απέκτησε ο Καλλίμαχος και ο Φιλητάς. Το θριαμβευτικό άρμα θα ραίνουν με ανθούς οι πτερωτοί ερωτιδείς-άγγελοι, που θα τον συνοδεύουν, μέχρι που θα φτάσει η φήμη ότι το βιβλίο της ειρήνης θα είναι δικό του, αφού αυτός το έφερε από το όρος των Μουσών, τον Ελικώνα, και το έφερε από απάτητο, παρθένο δρόμο. Έχουμε τη σημασία του καινούργιου, του ανέγγιχτου, που καλύπτεται από εθιμικές τελετουργίες, σύμβολα και παραστάσεις¹², ενώ συνδυάζεται με τη δύναμη της δημιουργικότητας της ποίησης.

Από αυτούς που ίππευσαν τον Πήγασο απευθύνεται ο ποιητής μας στον Φι-

11. A. Van Gennep, *The rites of passage*, μτφρ. M. B. Vizedom και G. L. Caffé, London 19652, 50 κ.ε., 64 κ.ε., 117 κ.ε., 148 κ.ε., J. G. Frazer, *The Golden Bough*, part 7, *Balder the Beautiful*, τ. 1, London 1936, 26 κ.ε., J. E. Harrison, *Prolegomena to the Study of Greek Religion*, Cambridge 19272, 14 κ.ε.

12. Έτσι έχουμε θαυμάσιες ιδιότητες του νερού μεταξύ των κυκλούμενων πεποιθήσεων στις πληθυσμιακές μονάδες. Έχουμε προσφορές σε αυτό και θυσίες σε ορισμένες γιορτές του έτους, κατά τον γάμο, στο πρώτο ζύμωμα από το αλεύρι της χρονιάς. Επίσης υπάρχουν και διάφορες απαγορεύσεις, π.χ. δεν φτύνουν στο ποτάμι κ.α. (Βλ. Γ. Α. Μέγα, *Ζητήματα Έλληνικής Λαογραφίας*, Έπετηρίς του Λαογραφικού Αρχείου, άν.τ. τεύχ. τρίτον, 1942-43, 17).

λητά και στον Καλλίμαχο. Αναφέρεται στον Πήγασο, επειδή έχει σχέση με τον Απόλλωνα και τις Μούσες. Προήλθε από τις ιερές πηγές των Μουσών Αγανίππη και Ιπποκρήνη¹³. Πρέπει να τονιστεί ότι ο Προπέρτιος παρουσιάζει τη μεγάλη προσφορά του είδους της ποιήσεως και το βάθος της, ενώ ήταν άγνωστη κατά την προγενέστερη αρχαιότητα η σχέση αυτή του Πήγασου με τους ποιητές και την ποίηση. Καταγράφει τη σύνδεση αυτή Πήγασος-ποιητές, η οποία εκφράζεται και με πλήθος μεταφορικών εκφράσεων και δεδομένων.

Η νεότερη αυτή αντίληψη έχει αφορμή κάποιο στίχο του Κατούλλου, στον οποίο ο Ρωμαίος ποιητής υποθέτει ότι ιππεύει τον Πήγασο, ή των αλεξανδρινών ποιητών, οπότε υποτίθεται ότι ο Πήγασος είχε αρχίσει να γίνεται σύμβολο της ποιητικής εμπνεύσεως. Δηλώνεται έτσι ότι ο ποιητής θέλει να κατοχυρώσει τη δική του ποίηση με την αναγωγή της στην ποίηση των καθιερωμένων μεγάλων ποιητών του είδους, του Καλλίμαχου και του Φιλητά. Σημειώνουμε ότι δεν θα εξεταστεί εδώ αν η σύνδεση γίνεται άμεσα ή έμμεσα μέσω του ποιητή Gallus, αλλά νομίζουμε ότι ο Προπέρτιος επιθυμεί, θα λέγαμε, να τον υπερβεί και προσπαθεί γι' αυτό· δεν τον θεωρεί ισάξιο του και θέλει ο ίδιος να καταγραφεί ως Ρωμαίος Καλλίμαχος.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί ότι οποιαδήποτε κι αν είναι η οπτική γωνία των μύθων και της σύνδεσης με τον Πήγασο, αναφέρονται δυο έντονες αποχρώσεις: η γέννηση του Πήγασου από το έδαφος και η σχέση αυτού με τον Ποσειδώνα, την Αττική και την Αθηνά, η γέννησή του από τον Ποσειδώνα και τη Δήμητρα που φαίνεται να συμβάλλει στη σύνδεση του ποιητού με την αγροτική του καταγωγή και με το γένος του. Από την άλλη έχουμε την σύνδεση αυτού με τις πηγές της Κορίνθου, με την Τροιζήνα και την Ιπποκρήνη, όπου ανάβλυζε νερό από την οπλή του Πηγάσου¹⁴ κατά τη μετάβαση του Βελλεροφόντη στον βασιλιά της Τροιζήνας Πιθθέα, για να ζητήσει για σύζυγό του την κόρη του Αίθρα. Έχουμε δε τη σύνδεση, όπως ήδη αναφέρθηκε, με τις πηγές Αγανίππη και Ιπποκρήνη ή Πηγασιίδα¹⁵.

Ο Προπέρτιος απευθύνεται στον Φιλητά και τον Καλλίμαχο και ζητεί από αυτούς, που έχουν γίνει περιώνυμοι ποιητές, να χαρίσουν και σε εκείνον το στεφάνι το αβρό και το απαλό και να του δώσουν τη δόξα και, όταν πεθάνει, πολλαπλάσια. Γενικά αναφέρεται με πολλές λεπτομέρειες στο ίδιο θέμα, πώς η ποίησή του, η δημιουργία θα τον καταστήσει αθάνατο και το όνομά του θα φτερουγίσει παντού, πώς θα έχει αυτή τη φήμη που ο όχλος του έχει αφαιρέσει όσο ζούσε. Για την επίρρωση της προβολής της αξίας της ποίησης διατυπώνει το ρητορικό ερώτημα για το αν θα ήξερε κανείς τον Τρωικό πόλεμο, αν δεν ήταν ο Όμηρος.

13. Πaus. 2.3.5.

14. Πaus. 2.1.4.

15. Άνθ. Παλατ. 11.24.

Ο δε Προπέρτιος θα υμνείται από τις γενεές των Ρωμαίων, επειδή στηρίζει τη φήμη του στον Απόλλωνα. Στην προσπάθειά του αυτή συνδέει όλους τους πυρήνες που του εξασφαλίζουν τη φήμη.

3. Ποίηση-πολιτισμός

(Ιστορία-μυθολογία-θρησκεία-λατρεία, κοινωνία, υλικός πολιτισμός και κοινωνικές εκφάνσεις)

4.1 Θα μπορούσε να λεχθεί ότι η ελεγεία 4.1 περιέχει την όλη κοινωνική και πολιτισμική ζωή των Ρωμαίων. Καταγράφει πώς αναδύεται ο πυρήνας γενιά-συγγένεια, πώς αρθρώνεται η διαδικασία της κοινωνικής και πολιτισμικής μεταβολής. Έχουμε δεδομένα για την ίδρυση της Ρώμης, τον θρύλο της κτίσεώς της, τη λατρεία με τα *Lupercalia*¹⁶, εορτή για καθαρισμό και γονιμότητα της γης, των ζώων και των ανθρώπων. Για τη σύνδεση με τη γενιά σημειώνεται ότι οι Λουπέρκοι προέρχονται από τις δυο μεγάλες οικογένειες των Φαβίων και Κοϊνκτιλίων. Σε μεταγενέστερους χρόνους έμειναν μόνο οι Φάβιοι, γεγονός που δηλώνει μεταβολή των συμβολικών συστημάτων και της λατρείας. Στο τελετουργικό των Λουπερκάλιων περιέχονται προσφορές, απαρχές αίτου και η πομπή κατέληγε στο ιερό των Λαρήτων¹⁷. Έχουμε έτσι τον συνδυασμό του κοινωνικού και λατρευτικού γίνεσθαι της Ρώμης. Εμπεριέχεται η γνωστή τελετουργική μορφή της ενήβωσης κλπ., της εισόδου των νέων στην κοινωνία με όλες τις προεκτάσεις και τη σύνδεση του ατόμου με την κοινωνική ζωή¹⁸. Πρόκειται για μια εορτή ανάλογη με τα Απατούρια¹⁹ των αρχαίων Ελλήνων, την ενηλικίωση, την εισαγωγή στους φράτορες²⁰.

Η παράθεση αυτή νομίζουμε ότι προσδίδει δυο χαρακτηριστικά: αφενός μεν καταγράφεται η βούληση του ποιητή να συμμετέχει στο ιστορικό και πολιτισμι-

16. Ov. F. 5.101. Cic. Phil. 2.84.8, 2.34.87, 2.87.2, 3.12. Serv. ad Verg. A. 3.845. Βλ. και Samter, *Familienfeste*, ό.π. (σημ. 7), 113.3.

17. Σχετικά με τους Λάρητες σημειώνουμε ιδιαίτερα τη μορφή του τελετουργικού που είναι για την ευετηρία και τη γονιμότητα, όπως και τη λατρεία των προγόνων με τη συνήθη μορφή αυτών, αγόρια που φέρουν το κέρα της Αμάλθειας και υπηρετούν την Εστία, που περικλείει όλες τις έννοιες τις συνδεόμενες με τη γενιά και τη λατρεία των προγόνων. Πρέπει δε να προστεθεί ότι οι Λάρητες ήταν και προστάτες των γεωργών και της οικογενειακής λατρείας. Είναι γνωστή η εορτή Λαράρια ή Λαρεντάλια. Βλ. Samter, *Familienfeste*, ό.π. (σημ. 7), 114.3, 115 κ.ε.

18. Cic. Pro Mur. 33, 69.

19. Βλ. ενδεικτικά Δημοσθ. Πρὸς Βοιωτ. π. όνομ. 4 [995], Ἡρόδ. 1.147, Ἑνυμ. Μ. σ.λ. Απατούρια.

20. Αίσχ. Εὐμ. 656, Ἀριστοφ. Ἰππ. 255, Ὅρν. 1669, Ἰσαῖος 46.8, 58.25, 684, Πλουτ. Τίμ. 13 κ.α.

κό γίνεσθαι του τόπου του, αφετέρου δε υπογραμμίζεται η τοποθέτησή του, η προτίμησή του στην ερωτική ελεγειακή ποίηση. Κι αυτό ως Ρωμαίος Καλλιμάχος, για τον οποίο η Ομβρία, ο τόπος του, θα είναι περήφανη, αφού θα του έχουν δοθεί από τον Βάκχο φύλλα κισσού²¹. Γίνεται σαφές παρά τα αναφερόμενα από τον Πλίνιο²², ότι εδώ ενυπάρχει η σημασία του στεφάνου, δηλαδή ο ποιητής επιθυμεί να πάρει στεφάνι με χρυσά φύλλα κισσού, που συνδέεται με τον Βάκχο.

Η επιλογή αυτή του ποιητή προβάλλεται ως υπόδειξη από τον Horus, τον μάντη που «προλέγει» βέβαια και όλα τα δεδομένα της προσωπικής ζωής του Προπερτίου, όπως τη δήμευση της περιουσίας του, ότι θα γίνει ποιητής και θα απαλλαγεί από τον θόρυβο της αγοράς, του ενεργού δημόσιου βίου, και τους αγώνες για να διεκδικήσει αξιώματα. Για την επιτυχία του επιδιωκόμενου σκοπού της ποιήσεως είναι αναγκαίος ο έρως μιας γυναίκας, της Ηγερίας του²³. Πάντοτε βλέπουμε ότι κατατείνει το όνειρό του στο όραμα της καθιέρωσής του ως ποιητή της σχολής των Φιλητά και Καλλιμάχου. Θα λέγαμε ότι προσπαθεί να βρει τρόπους που θα τον καθιερώσουν και χρησιμοποιεί τύπους, «περσόνες», για να επιβληθεί.

4.6 Στην ελεγεία 4.6 φαίνεται ο Προπέρτιος να ακουμπά σταθερά παραλαγική μορφή των αιτίων του Καλλιμάχου²⁴. Βέβαια ο ίδιος στην πρώτη ελεγεία του τετάρτου βιβλίου, όπως είδαμε, αναφερόμενος στην πατρίδα του την Umbria αυτοαποκαλείται Ρωμαίος Καλλιμάχος²⁵. Η αφηγηματική έκτη ελεγεία του ίδιου βιβλίου καλύπτει όλες τις λεπτομέρειες μιας ευχαριστήριας τελετής για τη νίκη στο Άκτιο στον ναό του Απόλλωνα. Καταγράφονται λεπτομέρειες της μάχης, οι πρωταγωνιστές και οπωσδήποτε πολιτισμικά μορφώματα που απαιτεί ένα τέτοιο τελετουργικό.

Προβάλλονται συμβολικά συστήματα λατρείας και κοινωνικής δομής και η φύση της τελετουργίας, ενώ το αφηγηματικό μέρος της μυθολογίας και τα στοιχεία του παρουσιάζονται, όπως ο ίδιος αναφέρει, ως πίνακες για τους οποίους ο ποιητής επιθυμεί να καταταχθούν, όπως όλα γενικά τα στοιχεία της ελεγείας, στην ίδια βαθμίδα με του Φιλητά και του Καλλιμάχου να συναγωνισθούν τις δάφνες του Κώου Φιλητά, η δε δημιουργική πορεία του Προπέρτιου να σταλάξει Κυρηναϊκές σταλαγματιές, όμοιες με του Καλλιμάχου, που καταγόταν από την

21. Βλ. και Άνθ. Παλατ. 9.584.

22. Plin. N.H. 17.144.

23. Π.β. Liv. 1.21.3.

24. M. Puelma, "Die Aitien des Kallimachos als Vorbild der roemischen Amores-Elegie", *Museum Helveticum* 39 (1982), 285-304, εδώ 286 κ.ε.

25. 4.1.64.

Κυρήνη. Ιδιαίτερη βαρύτητα, νομίζουμε, έχει η χρήση της λέξεως *υγνα*²⁶ από τον Προπέρτιο, μια λέξη που νομίζουμε ότι ανήκει στα συμβολικά συστήματα, αφού η υδρία συγκεντρώνει έννοιες του κοινωνικού γίνεσθαι, της θρησκείας, της λατρείας και της ταφής, ενώ εμπεριέχεται και η πρακτική πλευρά του μέτρου μετρήσεως στην ίδια λέξη.

Φαίνεται στους στίχους αυτούς ο Προπέρτιος να θέλει να διαμορφώσει και να καταγράψει έννοιες και ηθικούς κώδικες, την επικράτηση του καλού έναντι του κακού, που ενσαρκώνονται στον Οκταβιανό και στην Κλεοπάτρα αντίστοιχα. Στη σκιαγράφηση του Αντωνίου θα βλέπαμε ένα ατελλανό, μια κινούμενη φιγούρα. Η όλη ύλη έχει και τη συμμετοχή του περιβάλλοντος χώρου για να αποδώσει τη ζωντάνια των δεδομένων.

Σημειώνουμε επίσης ότι ο Προπέρτιος χρησιμοποιεί δεδομένα που λειτουργούν και κυκλούνται κατεξοχήν μεταξύ των πληθυσμιακών μονάδων κυρίως σε αγροτικού τύπου κοινωνίες, όπως ο κρόκος ως αρωματικό, καλλυντικό φυτό που χρησιμοποιείται και στη βαφική.

Ακόμη καταγράφουμε την έντονη παρουσία των Μουσών σ' αυτή την αφήγηση²⁷, που φυσικά συνδέεται με τον Φοίβο, αλλά και τη συμβολική επιβολή του Απόλλωνα του Πυθίου, του οποίου η παρουσία δίνει όλες τις προεκτατικές έννοιες που εμπεριέχει η μυθολογική του διάσταση.

Το γεωγραφικό, κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο που δίνεται στην αφήγηση με τους θεσμούς, την κοινωνική δομή και στρωμάτωση, τη μορφολογία των κοινωνιών, παρέχει έντονα το στοιχείο της διαδικασίας κοινωνικού αναπροσδιορισμού του ηθικού κώδικα του κοινωνικού συνόλου κ.τ.δ. Έχουμε, θα λέγαμε, απάνθισμα στοιχείων συγχρονικής διαδικασίας κοινωνικής μεταβολής που θέλει την άνθιση του ρωμαϊκού γίνεσθαι. Στο σημείο αυτό θα μπορούσε να λεχθεί ότι γι' αυτό διεκδικεί ο Προπέρτιος τον τίτλο «Ρωμαίος Καλλίμαχος» ως ο καλύτερος αφηγητής των ρωμαϊκών δεδομένων. Ταυτόχρονα βέβαια ο τρόπος που συνθέτει με τις περσόνες κλπ. δεν αφήνει μεγάλο περιθώριο για «σχολιασμό» του.

2.1-3.9 Το υλικό των ελεγείων 2.1 και 3.9 φαίνεται να αλληλοσυμπληρώνεται με διαφορετική οπτική γωνία. Αναδεικνύονται στοιχεία λειτουργικής ιδεολογίας και στις δύο ελεγείες. Κύριος πυρήνας είναι ο Μαικήνας. Στο ποίημα 3.9 το ιδεολογικό περιεχόμενο της σχέσης δεικνύει περισσότερο την εξάρτηση και προστασία, ενώ στο 2.1 εξαλείφεται σχεδόν το σημείο αυτό με την επιβολή

26. Varr. *L. L.* 5.126. Plaut. *Ps.* 1.2.24. Prop. 4.4.16, 4.11.28. Ov. *F.* 3.14. M. 3.37, 3.172. Hor. *C.* 3.11.22. S. 1.5.91, 1.1.54. Ἀριστοφ. *Σφ.* 926. Ἑκκλ. 678 κλπ., Cato *R. R.* 10.2, 13.3, 148.1. Iuv. 15.25. Col. 12.41. Plin. *H. N.* 17.47.263. Pers. 5.144, Hor. *S.* 2.6.10. Ἀριστοφ. Ὀρν. 602.

27. Πρβλ. W. Eisenhut, *Properz*, Darmstadt 1975, 115.

της μοίρας, μιας έντονης ποιοτικής διάστασης με αναφορά στην αξιολόγηση των προβληματισμών και των πράξεων του ποιητή.

Οι όλοι αντιδραστικοί κανόνες και οι πράξεις του ποιητή φαίνονται να τοποθετούνται στο πολιτισμικό μέρος των πεποιθήσεων του ανθρώπου κυρίως των αγροτικού τύπου κοινωνιών. Έτσι στην ελεγεία 2.1 έχουμε τη Μοίρα να προορίζει τον ποιητή να συνθέτει και να υμνεί όχι πράξεις ηρωικές ή πολεμικές, αλλά τον έρωτα. Η Μοίρα τον καθόρισε ως ερωτικό ποιητή. Μέσα από την τοποθέτηση αυτή ο ποιητής αναφέρει πολλά γεγονότα και πολλά μυθικά στοιχεία, που τον αναδεικνύουν γνώστη και μελετητή της μυθολογίας και των ιστορικών δεδομένων²⁸.

Ο Προπέρτιος προσωποποιεί το είδος της ποιήσεώς του με τον έρωτα, την Κυνθία. Έτσι είναι σαν να ταυτοποιεί το είδος της ποιήσεώς του, την ερωτική ελεγεία, με την Κυνθία, της οποίας κάθε κίνηση, κάθε ένδυμα, η κόμη, τα δάκτυλα, οι κινήσεις κλπ. τον εμπνέουν να γράφει και να εκφράζεται στο είδος αυτό της ποίησης, αφού εκείνη αποτελεί την Ηγερίά του. Η τοποθέτηση αυτή του ποιητή πρέπει να αναζητηθεί, νομίζουμε, στη μεταφορά και υιοθέτηση της λαϊκής πεποίθησης και λατρείας της Ηγερίας που οι Ρωμαίοι της αφιέρωσαν λατρεία, όταν δε έγινε πηγή, αφιέρωσαν την πηγή στις Μούσες μαζί με το σπήλαιο²⁹.

Άλλωστε είναι γνωστή και συνήθης η επίκληση των Μουσών, όπως καταφάνεται ζωηρότατα από την ελεγεία 3.3 όπου αναφέρεται: «αυτά μου είπε (η μούσα), η Καλλιόπη, και κατόπιν, αφού άντλησε νερό από την πηγή, ευθύς το πρόσωπό μου ράντισε με το νερό του ποιητή Φιλητά του Κώου». Οτιδήποτε θέλει ο ποιητής να προσφέρει ως κατι διαφορετικό, θα το λμούσαμε να πούμε καινούργιο, το στέφει με το στεφάνι, τη φήμη του Φιλητά και του Καλλιμάχου.

Η σύνδεση της Κυνθίας με το ένδυμα της Κω, λαμπρό και ακτινοβόλο μεταξωτό φόρεμα, υποκρύπτει σαφώς αναφορά στον Φιλητά, καίτοι άπτεται η παρομοίωση αυτή, πραγματικών στοιχείων για το υφαντό-τοπικό ένδυμα.

Το σημείο της αυτογνωσίας του Προπέρτιου, ότι δεν θα μπορούσε να ήταν ο ποιητής ο ηρωικός κλπ. —τίθεται ερωτηματικό αν αυτό ήταν η πεποίθησή του ή συγκαλύπτεται εδώ κάποιος κορεσμός του χώρου και οι μεγαλύτερες απαιτήσεις στο είδος αυτό εξαιτίας των πολλών και μεγάλων ποιητών που το υπηρέτησαν— γίνεται πάλι με την έξαρση της ποιότητας του ελεγειακού ποιητή Καλλιμάχου και των δυο μεγάλων φυσικών φαινομένων, του Εγχελάδου και του Κεραυνού καθώς και του πατέρα των θεών Δία, για να πλησιάσει ο ποιητής και να κάνει περισσότερο δυναμικό το παρόν και να τονίσει την αξία των μαχών στη Φλέγρα.

28. Ibid. 73 κ.ε.

29. Ov. Met. 15.487, Mart. 6.47, Verg. A. 7.763. Βλ. και E. Samter, "Egeria", *Realencyclopaedie der classischen Altertumswissenschaft*, τ. 5, στ. 1980-1981.

Θα έπρεπε για να ιστορήσει αυτό το θέμα να έχει φωνή βροντερή περισσότερο από τα φυσικά φαινόμενα και τον θεό και αυτό δεν θα είχε το σθένος ούτε ο Καλλιμάχος να το κάνει. Φυσικά πρόκειται για το ποιητικό μοτίβο της *recusatio*³⁰.

Το σημείο αυτό φαίνεται να δείχνεται φυσικό ως τοποθέτηση, ενώ συγχρόνως εισάγεται η μοίρα και το ότι ο καθένας πρέπει να ακολουθεί τη φύση του, όπως ο ναυτικός γνωρίζει τους ανέμους, ο αγρότης τους ταύρους κλπ.. Αυτός ο πυρήνας σκεπτικού συμπληρώνεται με το ότι δεν θα υπήρχαν οι σπουδαίοι καλλιτέχνες, οι γλύπτες, οι ζωγράφοι κλπ., αν δεν επιδίδονταν σε δραστηριότητες στους τομείς όπου είχε ταλέντο ο καθένας³¹. Φυσικά είναι γνωστά στους ανθρώπους τα σημεία τα οποία επιλέγει και φέρει ως τεκμήρια, για να υποστηρίξει την άποψή του, γιατί όλος ο χρησιμοποιούμενος πολιτισμικός κώδικας προέρχεται από τη ζωή και γύρω από το πολιτισμικό αυτό μόρφωμα υπάρχουν κυκλούμενα πολλά γνωμικά και παροιμίες: π.χ. «Έκαστος έφ' ᾧ ἐτάχθη», «Οὐ παντός πλεῖν ἐς Κόρινθον», «Έκαστος στο εἶδος του», «Όσο βαστάν τα κότσια σου», «Ο ποινικός δε χωρούσε στην τρύπα, τραβούσε και μια κολοκύθα», «Ν' απλώνεις τα πόδια σου μέχρι εκεί που φτάνει το πάπλωμά σου» κλπ.

Έτσι κι ο ποιητής ξαναλέει ότι δεν μπορεί να κάνει κάτι που θα είναι βαρύ στους ώμους του κλπ. και θα τον κάνει να αγωνιά και να λυγίζει κεφάλι και γόνα και ώμους, αλλά θα γίνει ο Ρωμαίος Καλλιμάχος και Φιλητάς και θα γράφει στίχους για τους νέους και τις νέες. Δεν είναι αυτός που θα ιστορήσει σημεία πολεμικά και ηρωικά. Μπορεί να παρατηρηθεί ότι μέσα στην αφηγηματική πορεία της ελεγείας 2.1 περιέχονται πληροφορίες για τον υλικό πολιτισμό, όπως τα υφαντά, την τελευτή, το ξόδι, τις αρρώστιες και τα βότανα κλπ., πληροφορίες πολυτιμότερες για την ιστορία, την πολιτισμική γνώση του παρόντος και του παρελθόντος.

Γ. Ανακεφαλαίωση

Από το υλικό μας καταγράφεται, νομίζουμε, ότι:

α. Ο Προπέρτιος αναφέρεται και επικαλείται τον Φιλητά και τον Καλλιμάχο στις σπουδαιότερες με αυστηρό ιδεολογικό περιεχόμενο ένότητες των ποιητικών του αφηγήσεων. Αυτές είναι: 1) ο Έρως, 2) η ποίηση και η δημιουργία επιλογή είδους ποιήσεως, 3) η Ρώμη (ιστορία, μυθολογία, θρησκεία, λατρεία, κοινωνία). Έτσι ο ποιητής συνδέει το όνομά του με το ιστορικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι

30. Bl. Janan, *ό.π.* (σημ. 1), 55 κ.ε., Papangelis, *ό.π.* (σημ. 3), 38, 79, J. K. King, "Propertius 2.2: A Callimachean 'multum in parvo' ", *Wiener Studien* N.F. 15 (1981), 169-184, *εδώ* 170.

31. 3.9.

του τόπου και το σπουδαίο ποιητικό είδος της elegείας του Καλλιμάχου και του Φιλητά.

Θεωρούμε ότι το ερωτικό πάθος που περιέχεται στις elegείες είναι το πάθος του ποιητή για την ποίηση, την elegειακή ποίηση και όλα τα στοιχεία που αφορούν στην Κυνθία κλπ. είναι ιδιότητες που ανήκουν σε αξιακούς κώδικες, πίστεις και πεποιθήσεις που κυκλούνται μεταξύ των πληθυσμιακών μονάδων. Για όλα αυτά ο ποιητής χρησιμοποιεί τις «περσόνες» για να τα παρουσιάσει. Πρόκειται για έναν πολιτισμό που φαίνεται να υιοθετεί.

β) Ο Προπέρτιος προσπαθεί να σφικτοδέσει τις δημιουργίες του και το όνομά του με τους φημισμένους και καθιερωμένους ποιητές Καλλιμάχο και Φιλητά για να καταταχθεί στη χορεία τους και να διακριθεί. Για την αμεσότητα προσέγγισης των κειμένων των Καλλιμάχου-Φιλητά από τον Προπέρτιο ή την έμμεση προσέγγισή δια του Gallus κλπ. χρειάζεται περισσότερη έρευνα.

γ) Τα υπο μελέτη στοιχεία συμπλέκονται με τη βιωματική παραδοσιακή μάθηση του ποιητή, αλλά και με τη σπουδή του όχι μόνο στον ποιητικό και πεζό λόγο, αλλά και στη μυθολογία και ιστορία, όπου τον οδηγούσε η φιλομάθειά του ήταν φαίνεται μεγάλος γνώστης κυρίως της μυθολογίας.

δ) Ως προς τη σχέση της ταξινομήσεως του Προπερτίου στους νεοτερικούς ποιητές, στη νεοτερική σχολή και στη σφαίρα του *otium*, αυτή καταφαίνεται από όσα αναφέρθηκαν και από το είδος της ποίησης. Βέβαια το μέρος αυτό χρήζει περισσότερης ανάπτυξης και πραγμάτευσης και θα μπορούσε να αποτελέσει θέμα μιας άλλης εργασίας.

Propertius and the Alexandrine poets Callimachus and Philitas

Summary

In this study is examined the relation between the Roman poet Propertius and the Alexandrine poets Callimachus and Philitas. For this purpose the elegies of Propertius 2.1, 2.34, 3.1, 3.3, 3.9, 4.1 and 4.6, where the two Greek poets are mentioned, are examined closer.

The study of this material shows that:

a. Propertius mentions Callimachus and Philitas in connection with subjects with great ideological meaning: 1. Love 2. Poetry and creation; choice of literary gender 3. Rome (history, mythology, religion, social organization). So the poet connects his name with the history and civilization of Rome through the poetic gender of elegy fathered by Callimachus and Philitas. The love passion in the elegies is considered as the expression of the poet's

passion for poetry; all that relates to Cynthia seems to be connected with known values, beliefs and convictions, which are part of a culture the poet embraces and chooses to present using personae.

b. Propertius tries to connect his name and work with the acknowledged Greek poets Callimachus and Philotas in order to be included in the same group with them and gain their poetic status. Whether Propertius had known the work of the two Greek poets in its original or through some other source, e.g. the poet Gallus, needs more investigation.

c. The elements provided by the material studied reveal the education of the poet, his knowledge and love not only for literature but also for history and mythology. He seems to be particularly familiar with this last one.

d. In what concerns classifying Propertius to the neoteric poets and the *otium*, his connection with these becomes evident in the poetic gender he chose.